

6 ta' Novembru, 1998

Imhalef:-

Onor. Frank G. Camilleri LL.D.

Formosa & Camilleri Ltd. *noe pro noe*

versus

SeaMalta Company Limited *et*

Merkanzija - Danni - *Port Regulations, 1966* - Artikolu 30 u Skeda 13 tal-*Port Regulations, 1966* "*In the Open and at the Sole Risk of the Owner*" - Interpretazzjoni ta'

L-attur assikuratur surrogat agixxa biex jirkupra danni. Il-Qorti sabet ghar-responsabbiltà tas-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Company Limited, għaliex inter alia rrizulta illi l-merkanzija kienet tghabbiet u giet skarikata fi stat tajjeb.

Il-Qorti:-

Rat iċ-ċitazzjoni tas-soċjetà attriċi li biha, wara li ppremettiet:

Li, fil-25 ta' Settembru, 1995, is-soċjetà Michael Attard Ltd., importat għewwa Malta fuq il-bastiment m.v. Pliska, konsenja ta' 41 vettura Peugeot;

Li din il-konsenja giet ikkonsenjata lill-assikurat tagħha bid-danni u nuqqasijiet spjegati fid-dok. A (*survey report*);

Li, *ai termini* tal-polza ta' assigurarazzjoni bejnha u l-assigurata tagħha, hija kellha tindennizzaha tad-danni u nuqqasijiet li sofriet u b'hekk issa hija giet surrogata fid-drittijiet ta' l-istess assicurata;

Li hija tikkwantifika d-danni u nuqqasijiet riportati fil-merkanzija ta' l-assigurata tagħha fl-ammont ta' seba' mija u wiehed u ghoxrin lira u tmenin ċenteżmu (Lm721.80) li magħhom jizdied l-ammont ta' mija u erbgha u sittin lira (Lm164) bħala *survey fees*; għalhekk danni totali sofferti minha fl-ammont ta' tmien mija u hamsa u tmenin lira u tmenin ċenteżmu (Lm885.80);

Li s-soċjetajiet konvenuti jew min minnhom huma responsabbli għal dawn id-danni u nuqqasijiet;

Talbet li l-konvenuti jghidu ghalix din il-Qorti m'ghandhiex:

Tiddikjara lill-konvenuti jew min minnhom responsabbli ghad-danni u nuqqasijiet fil-merkanzija ta' l-assigurata taghha li ghalihom ghamlet tajjeb hi;

Tillikwida d-danni sofferti minnha fl-ammont ta' Lm885.80;

Tikkundanna lill-konvenuti jew min minnhom ihallsuha somma ta' Lm885.80 bhala danni sofferti minnha li ghalihom huma responsabbli l-konvenuti jew min minnhom;

Bl-ispejjez u interessi legali mid-data tan-notifika ta' cõtazzjoni kontra l-konvenuti li huma minn issa ngunti ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata u n-nota tax-xiehda tas-soċjetà attriçi;

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tas-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Co. Ltd., li biha eċċepiet:

Illì, preliminarjament, it-talbiet attriçi, fil-konfront tas-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Co. Ltd., huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-vetturi in kwistjoni ġew żbarkati minn fuq il-vapur bil-ħsara kif jirriżulta minn *joint tally sheet* nru. 83125 u li ukoll tali konsenja ġiet ikkonsenjata lis-soċjetà mportatriçi direttament kif niżlet minn fuq il-vapur, kif jirriżulta mill-*joint tally sheet*, hawn fuq indikata u mill-*Gate Pass Out*, nru. A9136;

Illi, fit-tieni lok, is-soċjetà konvenuta, The Cargo Handling Co. Ltd., tissollewa li mhix, fi kwalunkwe każ, responsabbli ghal kwalunkwe nuqqas u hsarat allegati mis-soċjetà attriċi u dana ai termini tar-Regolament nru. 86 dwar il-Portijiet ta' l-1966;

Illi, fit-tielet lok u bla preġudizzju għall-premess, għandu jiġi esebit l-allegat kuntratt jew ftehim ta' agenzija li s-soċjetà attriċi qed tallega li għandha mas-soċjetà assiguratrici estera;

Illi, fir-raba lok u bla preġudizzju għall-premess, għandu jiġi esebit il-mod u / jew iċ-*cheque* li bih sar il-pagament ta' Lm721.80,0 lis-soċjetà Michael Attard;

Illi ai termini ta' l-artikolu 70 tal-*Port Regulations (Amended by Legal Notice 28/73)* li jistipula li "*in the case of unit loads or unitised cargo, the Director of Ports or his contractor may, subject to the provisions of this regulation, give a receipt for the quantity only of unit load received from the ship*". Unit load skond l-Att IX ta' l-1973 *inter alia* jinkludi "*vehicles or trailers etc. rolled on or off a ship*". Dan l-artikolu jeżimi ovvjament lis-soċjetà konvenuta minn kull responsabbiltà;

Illi ukoll a bazi ta' l-artikolu 30 u *Schedule 13* tal-*Port Regulations* ta' l-1966, tali merkanzija, l-importatur jaf li tinhażen "*in the open and always at the sole risk of the owner*" u għalhekk anke f'dan il-każ is-soċjetà konvenuta mhix responsabbli (KF, 15.11.93, **Ray Micallef vs Godwin Abela** - Ċitaz. nru. 1365/84 u AK, 16.03.92, **Reginald Micallef vs Godwin Abela** - Ċitaz. nru. 1094/84) u hafna oħrajn;

Illi dwar l-imghax dan mhux dovut lanqas stante li s-soċjetà esponenti qatt ma giet issurrogata fl-interessi mill-assigurata tagħha u hallset biss għaliex sostniet li kienet

obbligata thallas taht polza ta' assigurazzjoni;

Illi, dwar *is-survey fees*, hemm diversi sentenzi li jghidu li tali *fees* mhux dovuti peress li l-attur ma ġiex issurrogat ghall-istess (AK, 6.02.92, **Dr. Robert Staines vs Chev. S. Mifsud u Godwin Abela** - Ċitaz. nru. 112/86 u KF, 25.4.95, **Dr. Robert Staines vs Joseph Apps u Godwin Abela** - Ċitaz. nru. 201/92F);

Illi ghalhekk it-talbiet attriċi ghandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-attur;

Rat id-dikjarazzjoni ġġuramentata u n-nota tax-xhieda tas-soċjetà konvenuta, The Cargo Handling Co. Ltd.;

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tas-soċjetà konvenuta Sea Malta Company Limited li biha eċċepixxa:

Fl-ewwel lok, il-klawsola ta' l-eżoneru kontenuta fil-poloż tal-karigu relattivi u ċjoè li "*Unprotected Motor Cars - Ship not responsible for damages and accessories*" u "*vessel not responsible for accessories and /or other goods left inside vehicles nor any interior damage to upholstery, fittings or accessories*";

Fit-tieni lok, li d-danni reklamati ma jirrizultawx mit-*tally sheets*;

Rat id-dikjarazzjoni ġġuramentata u n-nota tax-xhieda tas-soċjetà konvenuta Sea Malta Company Limited;

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tas-soċjetà attriċi (fol. 56);

Rat l-atti l-oħra tal-kawża;

Ezaminat id-deposizzjonijiet;

Ikkunsidrat:

Din il-kawża saret għaliex is-soċjetà attriċi, li hija kumpannija assiguratrici, kienet hallset lis-soċjetà Michael Attard Limited, assigurata magħha, id-danni li din kienet sofriet meta, fil-25 ta' Settembru, 1995, impurtat għewwa Malta wiehed u erbghin (41) vettura tal-marka Peugeot u dawn kienu għew ikkonsenjati lilha bil-hsarat li jinsabu elenkati fis-*Surveyor's Report* (dok. A - fol. 5-7);

Skond it-termini tal-polza ta' assigurarazzjoni eżistenti bejn is-soċjetà attriċi u s-soċjetà assigurata, is-soċjetà attriċi kellha tindennizzaha għal dawn il-hsarat u nuqqasijiet fil-merkanzija mpurtata u, għalhekk, sborżat is-somma ta' seba' mija u wiehed u għoxrin lira u tmenin ċenteżmu (Lm721.80) biex tagħmel tajjeb għall-istess danni, kif ukoll is-somma ta' mija u erbgha u sittin lira (Lm164.00) bhala *survey fees*;

Issa s-soċjetà attriċi, in kwantu li giet issurrogata fid-drittijiet tas-soċjetà assigurata u li qieghda tfittex biex tithallas kemm dawn id-danni kif ukoll is-*survey fees* u qieghda tharrek lis-soċjetà Sea Malta Company Limited, bhala l-kumpannija li kienet responsabbli għat-trasport tal-merkanzija, u lis-soċjetà Cargo Handling Company Limited;

Ikkunsidrat:

Li s-soċjetà attriċi stess esebiet kopja tal-polza ta' kariku (esebita a fol. 8) minn fejn jirrizulta li l-merkanzija konsistenti

f'vetturi tghabbiet fuq il-vapur Pliska fi stat tajjeb. Infatti, fl-istess Bill of Lading (dok. B), jinghad li din il-merkanzija kienet "received in apparent good order and condition", u ma teżisti l-ebda rimarka li tindika hsarat. Dan il-fatt li ma teżisti l-ebda rimarka fil-Bill of Lading huwa indikattiv li meta l-vetturi ttellghu abbord huma kienu fi stat tajjeb. Inoltre, it-tally sheet (esebita a fol. 36), rilaxxjata mis-soċjetà konvenuta Sea Malta Company Limited, tikkonferma li meta l-vetturi tniżzlu minn abbord ma kellhom l-ebda hsara;

Fi-fehma tal-Qorti, ghalhekk, il-provi juru konkludentement li din is-soċjetà konvenuta ma tistax tinzamm responsabbli ghad-danni;

Ikkunsidrat:

Li s-soċjetà attriċi, in sostenn tal-prova tal-hsarat u nuqqasijiet in kwistjoni, iproduċiet il-Gate Pass Out, esebita maċ-ċitazzjoni (dok. J - fol. 18). Dan id-dokument gie esebit ukoll mis-soċjetà konvenuta, The Cargo Handling Company Limited (fol. 54 - dok. FGC3). Skond ma xehed Peter Bonello, xhud prodott minn din l-aħhar soċjetà, dan il-Gate Pass Out ghandu fuqu l-ittri DD bhala indikazzjoni li l-karozzi in kwistjoni ġew żbarkati by direct delivery, jiġifieri li wara li ġew żbarkati ġew immedjatament fil-kustodja ta' l-imsemmija soċjetà;

Ghandu jinghad illi l-hsarat u nuqqasijiet indikati fil-Gate Pass Out (dok. J - fol. 18) huma l-istess danni u nuqqasijiet irriportati fil-lista esebita a fol. 19/20 tal-proċess hliet għall-hsara waħda, dik ċjoè rriportata relattivament għall-vettura 309270309, fejn jinghad "scratched front right hand side door". Din il-hsara, skond is-surveyor's report (fol. 6) tiswa fl-ammont ta' Lm45.00;

Ghandu jinghad ukoll li fuq din il-lista ossia dokument konsistenti f'zewg faċċati (fol. 19/20) xehed Austin Schembri, impjegat bhala *Shipping Manager* mas-soċjetà Michael Attard Limited. Dan xehed li dan id-dokument ippreparah hu biex meta tkun qiegħda ssir il-konsenja tal-vetturi mis-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Co. Limited ikun jista' jnizzel l-istat li fih tkun kull karozza. Huwa spjega li dan iċ-*checking* sar flimkien mas-*surveyor* tas-soċjetà konvenuta msemmija, lealment indika lill-Qorti li fit-*tally sheet* ta' l-istess soċjetà (esebita a fol. 30 tal-*process*) hemm *highlighted* bil-kulur orangjo dan il-kliem: "*one right rear door and rear mudguard damaged*";

Din il-Qorti jidhrilha li s-soċjetà attrici ressqet biżżejjed provi biex tagħmel il-kaz tagħha li, fil-mument tar-rilaxx ossia konsenja da parti tas-soċjetà konvenuta msemmija lis-soċjetà assigurata, id-danni rriportati fil-vetturi in kwistjoni kienu dawk li jinsabu elenkati fir-rapport tas-*surveyor* (fol. 5 sa 7) u li ġew stmati mill-istess *surveyor* fl-ammont ta' Lm721.80 - ammont li jirrizulta li ġie mħallas lis-soċjetà assigurata. F'dan l-ammont hemm inkluzja l-partita ta' hamsa u erbghin lira (Lm45.00). Il-Qorti tqis li dan l-ammont ghandu jiġi nkluż għaliex tinsab konvinta li jirreferi għall-*hsara* indikata mix-xhud Bonello u li tinsab imnizzla fit-*tally sheet* tas-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Company Limited;

Ikkunsidrat:

Is-soċjetà The Cargo Handling Company Limited qiegħda teċċepixxi l-eżoneru mir-responsabbiltà għall-*hlas* tad-danni in bażi għall-artikoli 70 (3), 90 u 13th *Schedule* tal-*Port Regulations, 1966*. Din il-Qorti, però, fuq l-iskorta tal-*ġurisprudenza* l-aktar akkreditata ma jidhrilhiex li tista' takkolji din l-eċċezzjoni. Kif sewwa ġie ritenut mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ fis-sentenza fl-ismijiet Dr. Simon Micallef Stafrace

nomine vs Neville Mifsud et noe et (deċiża, 12.10.95), l-artikoli invokati mis-soċjetà konvenuta "... ma jeżimuhix mir-responsabbiltà tagħha għaliex il-fatt li l-merkanzija hija meqjusa bhala *units* ma jfissirx li s-soċjetà konvenuta tista' mpunement tikkonsenja vetturi żarmati mill-aċċessorji tagħhom meta jirriżulta li hija tkun irċeviethom bl-aċċessorji soliti tagħhom. Tant hu hekk li anke s-soċjetà meta jsir it-*tally* tniżżel in-nuqqasijiet li jirriżulta fuq il-vetturi allavolja huma kkunsidrati bhala *units*. Lanqas il-fatt li l-merkanzija tinhażen "*in the open and always at the sole risk of the owner*" ma jeżimi lis-soċjetà konvenuta mill-atti kriminali ta' l-impjegati tagħha jew ta' terzi *bhallikieku l-merkanzija flok fil-kustodja tagħha* kienet abbandunata f'xi għalqa" (ara ukoll ġudikati f'dan is-sens Prim" Awla, *Dr. Simon Micallef Stafrace noe vs Godwin Abela noe* (Ċitaz. nru. 698/94 GV) deċiża 27.06.96; *Dr. Simon Micallef Stafrace noe vs Godwin Abela noe* (Ċitaz. nru. 808/95 GV), deċiża 27.02.98; *Dr. Simon Micallef Stafrace vs Godwin Abela noe* (Ċitaz. nru. 25/95 GCD), deċiża 15.05.98 u App. Ċiv., *Leslie Causon vs Ernest Sullivan noe*, deċiża 9.01.98 u *Dr. Simon Micallef Stafrace noe vs Neville Mifsud noe*, deċ., 15.12.97);

Din il-Qorti taqbel pjenament ma dawn il-ġudikati u, għalhekk, qieghda tirrespingi l-eċċezzjoni ta' l-eżoneru mill-hlas tad-danni;

Fir-rigward ta' l-eċċezzjoni, jekk tista' tissejjah hekk, dwar l-interessi, is-soċjetà konvenuta għandha raġun għaliex id-danni qeghdin jiġu llikwidati f'dan il-ġudizzju u għalhekk, stante li huma *da liquidarsi*, l-imghax għandhom jibdedw jiddekorru mid-data tas-sentenza;

Fit-rigward tas-*survey fees*, is-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Co. Ltd. qieghda teċċepixxi li dawn mhumiex

dovuti għaliex is-soċjetà attriċi ma tinsabx issurrogata biex titlobhom;

Ghandu jinghad, però, li s-soċjetà attriċi qieghda tharrek ukoll *proprio*, għalhekk, il-kwistjoni tas-surroga o meno, birrispett kollu, ma tidhol xejn;

Din il-Qorti, kif ippresjeduta, fis-sentena taghha Dr. Simon Micallef Stafrace *noe vs Joseph Apps noe et noe*, deċiża fis-27 ta' Marzu, 1998, kellha okkażjoni tghid dan firrigward ta' dawn il-*fees*: "Din il-Qorti tahseb li s-soċjetà attriċi ghandha kull dritt li tfittex għalihom għaliex is-*survey* hija mezz ta' kontroll fuq il-*claim* li tkun saritilha u, fl-ahhar mill-ahhar, din tkun saret fl-interess ta' kulhadd. Għalhekk, jidher li din hi Prattika li m'għandhiex tiġi skoraggita u l-ispiza li tkun involuta biex issir is-*survey* ghandha titqies bhala parti mid-danni";

Għal dawn il-motivi:

Taqta' u tiddeċiedi billi, filwaqt li tillibera lis-soċjetà Sea Malta Company Limited mill-osservanza tal-ġudizzju, tilqa' t-talbiet attriċi u hekk: tiddikjara li s-soċjetà The Cargo Handling Company Limited hija responsabbli għad-danni kkagunati fil-merkanzija tal-kumpannija assicurata li għalihom kellha taghmel tajjeb is-soċjetà attriċi; tillikwida dawn id-danni sofferti kif inghad fis-somma ta' tmien mija u hamsa u tmenin lira u tmenin ċenteżmu (Lm885.80) u tikkundanna lis-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Company Limited thallas lis-soċjetà attriċi s-somma ta' tmien mija u hamsa u tmenin lira u tmenin ċenteżmu (Lm885.80) hekk likwidata in linea ta' danni bl-imghax legali mid-data tas-sentenza;

L-ispejjeż kollha tal-kawża jithallsu mis-soċjetà konvenuta The Cargo Handling Company Limited.